

N:o 2.

Ank. till Riksd. Kansli den 15 Febr. 1884, kl. 12 midd.

Andra Kammarens Första Tillfälliga Utskotts Betänkande N:o 2, med anledning af Herr A. Johanssons i Löfåsen motion, N:o 42, angående förändrad lydelse af 19, 21 och 22 §§ i Kongl. Maj:ts förnyade nådiga stadga om folkundervisningen i riket den 20 Januari 1882.

I Kongl. Maj:ts förnyade stadga angående folkundervisningen i riket den 20 Januari 1882 stadgas, med afseende på folkskolelärares tillsättning, under kap. V §§ 19, 21 och 22, bland annat följande:

att, sedan till ledig förklarad folkskoleläraresetjänst ansökningar inkommit, skolrådet må ega att, der det så nödigt finner, förelägga de sökande läseprof;

att, om så sker, förslag till tjensten skall upprättas, efter det den bestämde tiden för dessa profs afläggande tilländagått;

att vidare valet skall företagas senast inom 30 dagar efter förslaget upprättande; samt

att besvär öfver olagligheter, begångna vare sig vid förslaget upprättande eller vid valet af lärare, må kunna hos domkapitlet anföras, först efter det valet blifvit verkställt och kungjort.

På grund af anförda skäl föreslår motionären härutinnan följande förändringar:

att, sedan till ledig förklarad folkskoleläraresetjänst ansökningar inkommit, förslag till tjensten genast skall af skolrådet upprättas;

att besvär öfver det sålunda upprättade förslaget derefter må, inom 30

dagar efter dess kungörande i skoldistriktets kyrka eller kyrkor, kunna anföras hos vederbörande domkapitel;
 att, sedan förslaget vunnit laga kraft, skolrådet skall kalla de å förslaget uppförda till undervisningsprofs afläggande; samt
 att, efter det profven blifvit aflagda, valet skall företagas, och att besvär deröfver särskildt må kunna hos domkapitlet anföras.

Motionärens framställning går sålunda hufvudsakligen ut derpå, *dels* att skolrådet före förslagets upprättande icke må ega rätt att genom föreläggande af läseprof utröna de sökandes undervisningsskicklighet, utan att förslaget skall uppsättas med hänsyn endast till deras pappersmeriter, och *dels* att besvär öfver det upprättade förslaget må särskildt för sig kunna anföras, utan att dermed må uppskjutas tills efter valet.

Vid pröfning af dessa förslag har Utskottet emellertid icke kunnat dela motionärens åsikter hvarken i ena eller andra afseendet.

Utgående från den uppfattningen, att skolans intresse så väl vid förslagets upprättande som vid valet af lärare bör ställas framom eller öfver hvarje annan hänsyn, samt att detta intresse, särskildt vid förslagets upprättande, bäst tillgodoses derigenom, att till tjensten föreslås de personer bland de sökande, hvilka ega den största skickligheten och förmågan att sköta skolan och handleda barnen, kan nemligen Utskottet icke finna annat än att det skulle vara i hög grad stridande mot skolans fördel, i fall man betoge skolrådet den rättighet det nu eger att före förslagets upprättande skaffa sig närmare kännedom äfven om de sökandes undervisningsskicklighet medelst läseprof i den skola, der tjensten är ledig. Ty huru skall skolrådet derförutan kunna i nämnda, ytterst viktiga hänseende tillförlitligt bedöma och med hvarandra jemföra de sökande, särdeles om dessa äro för skolrådet obekanta personer? Ur ansökningshandlingarne skulle i de flesta fall graden af de sökandes praktiska duglighet i och för sig svårligen kunna med tillförlitlighet utrönas, ännu mindre graden af deras skicklighet i förhållande till hvarandra. Följden skulle sålunda ofta blifva den, att förslaget måste uppsättas utan hänsyn till den viktigaste kvalifikationen, nemligen de sökandes praktiska duglighet i skolan. Förutsatt vidare, att de sökande vore lika vitsordade i afseende på gudsfruktan och sedliga egenskaper, skulle följaktligen i många fall endast de sökandes *kunskapsbetyg* blifva den måttstock, efter hvilken deras relativa företräde till förslagsrum skulle bestämmas. Men om en sökande eger något litet eller äfven större företräde framför en annan i seminariibetyget, följer deraf ingalunda, att

han såsom praktiserande lärare är den andre öfverlägsen. Och då kunskapsbetygen för öfrigt kunna vara gifna vid olika seminarier och under olika tider och förhållanden, torde icke heller betygens relativa värde kunna med säkerhet bedömas. Ofta skulle det sålunda för ett samvetsgrant skolråd blifva ganska kinkigt att med ledning blott af pappersmeriterna upprätta ett förslag, som vore i möjligaste mån rättvist gent emot de sökande och fördelaktigt gent emot skolan.

Härtill kommer äfven, att den föreslagna ändringen icke ens skulle, enligt Utskottets åsigt, vara till fördel för lärarecorpsen eller de sökande, såsom motionären förmenar. Genom det nuvarande stadgandet om läseprof före förslaget uppsättande finnes nemligen ett tillfälle öppet för duglige lärare, hvilka möjligen icke ega lika höga kunskapsbetyg som andra, att genom ett sådant profs afläggande skaffa sig ett rum å förslaget och derigenom kanske äfven tjensten, hvilket tillfälle åter skulle blifva dem betaget, i fall 19 § 4 mom. af folkskolestadgan skulle förändras i enlighet med motionärens förslag. Och då det för öfrigt icke för närvarande finnes stadgad någon ovilkorlig skyldighet för en sökande att aflägga läseprof, om sådant förelägges, för att komma med på förslag, så beror det ju på den sökande sjelf, huru vida han vill underkasta sig risken af en profresa eller icke.

Hvad dernäst angår motionärens framställning derom, att klagomål öfver förslag till läraretjenst böra särskildt för sig anföras *före* och icke, såsom nu är stadgadt, först *efter* valet, finner Utskottet icke heller skäl att tillstyrka en sådan förändring, dels emedan inga olägenheter af den hittills följda proceduren låtit sig förnimma, och dels emedan nämnda förändring icke skulle ega någon giltig grund, för så vidt icke motionärens ofvan behandlade förslag angående läseprofven skulle bifallas.

På grund af det anförda får Utskottet alltså hemställa,

att Herr A. Johanssons ifrågavarande motion icke måtte bifallas.

Stockholm den 15 Februari 1884.

På Utskottets vägnar:

A. Rundbäck.
